

STYRDOKUMENT

I BOTKYRKA KOMMUN

Program för trygghet och säkerhet

Botkyrka kommuns program för att skapa en trygg och säker plats för alla som bor, verkar och vistas i kommunen under perioden 2021-2024

Strategi
Program
Plan

LÅNGT
IFRÅN LAGOM

Diarienummer: KS/2020:00224

Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige

Dokumentet beslutades den: 2021-02-25

Dokumentet gäller för: Samtliga nämnder och förvaltningar

Dokumentet gäller till den: 2024-12-31

BOTKYRKA
KOMMUN

Dokumentet ersätter: 2015:392

Dokumentansvarig är: Kommunfullmäktige

För revidering av dokumentet ansvarar: Kommunstyrelsen

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Kommunstyrelsen enligt kapitel 4.1, 4.2 och 4.3

Relaterade dokument: Utbildnings- och övningsplan inom området krisberedskap för perioden 2021-2024

1 Innehållsförteckning

1.	Inledning	4
2.	Vad är det kommunen ska skydda..	5
2.1	Individens trygghet och säkerhet.....	5
2.2	Kommunens funktionalitet	5
2.3	Miljö och egendom.....	6
2.4	Grundläggande värden	6
3.	Beskrivning av kommunens arbetssätt.....	7
3.1	Vem ansvarar.....	7
3.2	En organisation som kan skala upp...	7
3.3	En organisations som samverkar	9
3.4	Våldspreventivt arbetet.....	9
3.5	Planering för höjd beredskap	10
4.	Fokusområden för perioden	11
4.1.	Stärka krisberedskapen genom övning och tydliga arbetssätt	12
4.2.	Stärka kommunens motståndskraft genom dialog med externa parter	14
4.3.	Stärka det interna skydds- och säkerhetsarbetet.....	15
Bilagor:	16
	Bilaga 1: Relevant kommunala dokument	17
	Bilaga 2: Relevant lagstiftning.....	18
	Bilaga 3: Definitioner	19

**BOTKYRKA
KOMMUN**

1. Inledning

Detta program är Botkyrka kommuns övergripande styrdokument för trygghets- och säkerhetskypande arbete under perioden 2021-2024.

Programmet är kommunens handlingsprogram för alvarliga händelser, extraordinär händelse¹ samt höjd beredskap.

Syftet med programmet är att stärka kommunens samlade trygghets- och säkerhetsarbete under perioden 2021-2024 samt att klargöra mål och ansvarsförhållanden i detta arbete.

Programmet ger en översikt över de ansvar olika delar av Botkyrka kommun med dess nämnder och bolag förväntas leva upp till.

Som stöd för det praktiska arbetet kommer kompletterande riktlinjer utarbetas. Nämnder och bolag ansvarar för att hålla sig uppdaterade om när riktlinjen fastställs samt för att implementera dessa inom sina respektive verksamheter när den kommer.

Programmet består av tre huvudsakliga delar:

1: Beskrivning av det som ska skyddas

Avsnittet beskriver vilka som ska känna sig trygga samt vad som ska skyddas

2: Beskrivning av kommunens arbetsätt

Avsnittet beskriver kommunens nuvarande arbetsätt

3: Beskrivning av fokusområden för perioden 2021-2024

Avsnittet beskriver omfattning, inriktning och uppföljning för de tre fokusområden som ska prioriteras under perioden.

Sist i dokumentet återfinns bilagor med relevanta kommunala dokument, relevanta lagstiftningar och definitioner.

¹ Enligt Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

2. Vad är det kommunen ska skydda

Kommunens trygghets- och säkerhetsarbetet bedrivs för att värna fyra skyddsvärden: Individens trygghet och säkerhet, kommunens funktionalitet, miljö och egendom samt grundläggande värden.

Genom att värna dessa områden bidrar trygghets- och säkerhetsarbetet till en hållbar samhällsutveckling i Botkyrka kommun. Nedan följer en beskrivning av dessa fyra skyddsvärden.

2.1 Individens trygghet och säkerhet

All trygghet och säkerhetsarbete handlar direkt eller indirekt om att värna de som bor, verkar eller vistas i Botkyrka kommun. Människors liv och hälsa utgör kärnan i arbetet.

I säkerhetsarbetet inkluderas även anställda samt de som har förtroendeuppdrag i kommunens tjänst, där målet är att de ska känna trygghet i sin arbetsutövning.

För att värna individen ska Botkyrka kommun arbetat för att främja såväl trygghet som säkerhet. Det säkerhetsfrämjande arbetet syftar till att minska risken för exempelvis olyckor som kan leda till personskador och dödsfall, medan det trygghetsfrämjande arbetet syftar till att minska oönskade händelser samt minimera konsekvenserna när en oönskad händelse inträffat. I detta arbete inkluderas även det brottsförebyggande arbetet.

2.2 Kommunens funktionalitet

En förutsättning för att kunna värna individen är att värna kommunens funktionalitet. I Botkyrka kommun finns ett antal samhällsviktiga verksamheter, exempelvis vård och omsorg, skola, dricksvattenförsörjning och väghållning. Oavsett vem som bedriver verksamheten måste den fungera, till vardags som vid oönskad händelse.

I den tid vi nu lever är dagens samhälle och de påfrestningar kommunen ställs inför i ständig förändring. Botkyrka kommun ska därför utgå från en beredskapsorganisation som skall vara anpassad för alla typer av händelser inklusive höjd beredskap. Kommunen ska även kontinuerligt utveckla förmågan att förebygga störningar och upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Att värna kommunens funktionalitet innebär också att ha förmågan att minimera konsekvenserna av oönskad händelse när de inträffar samt att skapa förtroende hos allmänheten och andra aktörer att kommunen har denna förmåga.

2.3 Miljö och egendom

Trygghets och säkerhetsarbetet syftar även till att förebygga och begränsa skador på kommunens egendom, värdefulla kultur- och naturmiljöer, byggnader och infrastruktur.

Ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart Botkyrka ska förvalta kommunens resurser på effektivt sätt, vilket bidrar till ökat förtroende för kommunen som samhällsaktör.

2.4 Grundläggande värden

Med kommunens politiska uppdrag följer ett särskilt ansvar att värna de grundläggande värden som organisationen och samhället vilar på: demokrati, rättssäkerhet, personlig integritet samt mänskliga fri- och rättigheter.

Kommunen ska bidra till och upprätthålla det öppna samhället. Skyddet av dessa grundläggande värden är en förutsättning för att skapa förtroende för kommunens verksamheter och institutioner.

Invånarna i Botkyrka kommun ska känna tillit till att förtroendevalda och anställda inom Botkyrka kommun följer gällande lagar och regler och inte låter sig påverkas i sin myndighetsutövning.

3. Beskrivning av kommunens arbetsätt

3.1 Vem ansvarar

I Botkyrka kommun gäller ansvarsprincipen dvs de som ansvar för en verksamhet under normala förhållande gör det även under en kris. I detta ansvar ingår även att vid behov initiera och bedriva samverkan med andra enheter och externa parter.

I Botkyrka kommun har ansvaret fördelats på följande två nivåer:

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för trygghets och säkerhetsarbetet.

Kommunstyrelsen utövar genom kommundirektören och säkerhetschefen förlöpande tillsyn samt samordnar och ger råd och direktiv inom trygghet och säkerhetsarbetet som även infattar beredskapsområdet.

Respektive nämnd

Respektive nämnd har ansvaret för att krishanteringsprogrammet efterlevs. Om det identifieras behov av verksamhetsspecifika instruktioner hos förvaltningarna, ansvara nämnderna för att detta etableras.

Respektive förvaltning utser en stabschef eller motsvarande utifrån sin förvaltningsspecifika krisledningsplan.

Respektive förvaltning utarbetat rutiner för att kunna skala upp bl. genom att säkerhetsställa löpande samverkan med en Cental KrisLedning² (CKL) vid behov.

Säkerhetsansvaret följer linjeorganisationen - varje chef har ansvaret för säkerhetsfrågor och riskhantering inom sin verksamhet.

3.2 En organisation som kan skala upp

I Botkyrka kommun gäller likhetsprincipen dvs under en kris ska organisation och lokalisering så långt som möjligt fungera på samma sätt som vid normala förhållanden.

Krisberedskapen bygger därför på att kommunens verksamheter och förvaltningar i sin dagliga verksamhet har förmåga att förebygga och hanterar olyckor och mindre omfattande störningar.

² Se riktlinjer för cental krisledning Diarienummr: KS/208:764

Krisberedskapen är alltså den förmåga som skapas inom alla kommunens aktörers dagliga verksamhet och är därför inte endast en utpekad organisation eller en aktör i kommunen.

En effektiv krisberedskapsorganisation utgörs av funktioner som kan upptäcka annalkande störningar i normalläget genom någon form av omvärldsbevakning. Därefter ska denna funktion kunna verifiera lägesbild, larma och vid behov aktivera krisberedskap eller krishantering i den egna verksamheten, förvaltningen eller på en kommunövergripande nivå.

Inom Kommunledningsförvaltningen genomförs en kommunövergripande omvärldsbevakning genom följande funktioner.

- Tjänsteperson i beredskap
- Kommunikatör i beredskap
- Effektiv samordning för trygghet (EST)

Denna kärnverksamhet har resurser, mandat och rutiner för att kunna skala upp krisberedskapen eller krishanteringen i kommunen.

Uppskalning kan ske genom att kontakta berörd förvaltning/förvaltningar och/eller central krisledning (CKL) samt krisledningsnämnd enligt följande:

Central KrisLed, CKL

Säkerhetschefen undersöker aktivt behov av aktivering av CKL. Vid behov sammankallar säkerhetschefen delar eller hela CKL för att klargöra lägesbilden. Lägesbilden skal sedan ligga till grund för kommundirektören när denne ska fatta beslut om CKL ska aktiveras eller inte. (se vidare riktlinjer för central krisledning, diariernr: KS/2018:764).

Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden är den nämnd som ska finnas enligt lagen (SFS 2006:544) om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting.

Nämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av ett verksamhetsområde från övriga nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig. Detta ska göras med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

När förhållandena medger ska krisledningsnämnden besluta att de uppgifter som nämnden har övertagit från andra nämnder ska återgå till ordinarie nämnd.

Kommunens förvaltningar biträder nämnden i den omfattning som krävs för att nämnden ska kunna bedriva sin verksamhet.

3.3 En organisations som samverkar

Samhällsutmaningarnas omfattning och komplexitet ger att varje enskild verksamhet eller aktör ofta har begränsat handlingsutrymme att agera på egen hand.

Botkyrka kommun ser därför vikten av att ha en etablerad samverkan internt kommunens verksamheter till vardags och vid inträffade händelser. Denna samverkan inkluderar även samverkan med externa aktörer.

I Botkyrka kommun sker samverkan löpande med många aktörer i civilsamhället med fokus på områdesutveckling, hållbar utveckling och krisbredskap.

Inom området trygghet och säkerhet finns följande samarbeten:

- Samverkan med Lokal polisområde Botkyrka, Södertörns brandförsvarsförbund och AB Botkyrkabyggen genom Samverkansöverenskommelsen.

Syftet med Överenskommelsen är att säkerställa att parterna med utgångspunkt i en samlad kunskap om Botkyrka som plats samverkar för ett tryggt, öppet och demokratiskt samhälle. Parterna ska samordna sina resurser genom att skapa en effektiv och enhetlig samverkansstruktur.

3.4 Våldspreventivt arbetet

Botkyrka har sedan 2012 drivit ett långsiktigt och strukturerat våldsförebyggande arbete genom skapandet av Våldspreventivt center (VPC)

VPC är en samverkan mellan i första hand socialtjänst, skola, polis, bostadsbolaget Botkyrkabyggen och räddningstjänst. Arbetet omfattar idag följande tre delar:

- Ett kluster som arbetar med det faktiska våldet; kriminalitet och våld.
- Ett kluster som arbetar med det våldsförebyggande: Skapa en plattform för alla de unga i Botkyrka som gått igenom mentorsprogram i våldsförebyggande arbetet.
- Ett kluster som arbetar med kunskap och metodutveckling, samt forskning och uppföljning.

Syftet med ett VPC är att skapa en samordning av Botkyrka kommuns insatser inom det våldspreventiva område och på det sättet även möjliggöra en tydlig och samordnad kontaktpunkt för berörda externa myndigheter.

För att kunna arbeta proaktivt inom det våldsförebyggande området är det även viktigt att arbeta med bakomliggande orsaker. Detta görs bland annat genom

att tillsammans med övriga myndigheter etablera rutiner och strukturer för att dela specifik information och samlade lägesbilder.

När alla verksamheter arbetar enskilt mot våld räcker det inte till, men när vi gör det gemensamt får vi en större effekt.

3.5 Planering för höjd beredskap

Vid beslut om höjd beredskap kommer hanteringen av händelser att utgå från den krisberedskapsorganisation som är etablerad i fredstid. Detta ger att det kommer att finnas en kärnverksamhet med ständig beredskap samt en förmåga att skala upp med resurser för att kunna anpassa verksamheten till den lägesbild som då är aktuell.

4. Fokusområden för perioden

Arbetet under perioden 2021-2024 kommer att fokusera på följande tre fokusområden:

- 1: Stärka krisberedskapen i kommunen genom övning och tydliga arbetsätt
- 2: Stärka kommunens krisberedskap genom dialog med externa parter
- 3: Stärka det interna skydds- och säkerhetsarbetet

Nedan beskrivs de tre fokusområdena närmare samt att mål och aktiviteter för att nå målen specificeras. För varje fokusområde beskrivs även hur arbete ska följas upp.

4.1. Stärka krisberedskapen genom övning och tydliga arbetsätt

Området krisberedskap är reglerat i lagen om kommunens och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Bestämmelserna syftar till att kommunerna ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha god förmåga att hantera krissituationer. I lagen fastställs bl.a. kommunens arbete med risk och sårbarhetsanalyser (RSA), utbildning och övning samt planering inför kriser och höjd beredskap.

Enligt överenskommelse³ mellan MSB och SKR om kommunernas krisberedskap ska kommunen bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys (RSA) som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation, samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.

Botkyrka kommun genomförde RSA 2019. Arbetet genomfördes under ledning av KLF i samverkan med representanter för alla förvaltningar.

Syftet med RSA är att det ska utgöra underlag i kommunens planering och genomförande av åtgärder för att:

- öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet
- stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.

Vidare framkommer det i överenskommelsen att en utvärdering ska göras efter inträffade händelser i kommunen. Dessa utvärderingar ska utgöra underlag i framtagandet av RSA.

Grunden för RSA utgörs av en kartläggning av kommunens samhällsviktiga verksamheter. Denna kartläggning ligger sedan till grund för flera andra processer såsom: nödvattenplanering och processerna för STYEL⁴.

Denna kartläggning genomförs idag på en kommunövergripande nivå en gång per mandatperiod.

Målet är att etablera en process där kartläggning av samhällsviktiga verksamheter samt arbetet med att stärka krisberedskapen sker löpande under mandatperioden.

³ Dnr MSB 2018-097792019-2022

⁴

Mål: Att stärka krisberedskapen genom övning och tydliga arbetsätt**Målet kommer att nås genom följande åtgärder:**

- Fastställa en kommunövergripande övning och utbildningsplan inom området trygghet och säkerhet
- Utarbeta kommunövergripande riktlinjer för kommunen trygghets- och säkerhetsarbete i samverkan med samtliga nämnder.
- Integrera RSA processen med arbetet med att fastställa en Nödvattenplan för kommunen (Referens till RSA 2019)
- Integrera RSA processen med i STYREL-arbetet
- Etablera en kommungemensam process för RSA arbete

Uppföljning av arbetet kommer att ske genom att kommunstyrelsen:

- Följa upp att berörda nämnder utbildar och övar enligt den utarbetade övning- och utbildningsplanen inom krisberedskapsområdet.
- Följa upp att samtliga nämnder deltagit i arbete med att utarbeta riktlinjer för kommunens trygghets- och säkerhetsarbetet.
- Följa upp att berörda nämnder deltagit i arbete med att utarbeta en kommunal Nödvattenplan
- Följa upp att berörda nämnder är med i arbetet med STYREL.

4.2. Stärka kommunens motståndskraft genom dialog med externa parter

KLF är sammanhållande för att etablera en löpande dialog med kommunens bolag, stiftelser och samverkansorgan avseende frågor som berör krisberedskap. Denna dialog ska stärkas under denna period genom att bjuda in dessa aktörer i planeringsprocesser för scenariot elavbrott och vattenbrist.

Mål: Att stärka kommunens krisberedskap genom en etablerad dialog med externa aktörer

Målet kommer att nås med följande åtgärder:

- Bjuda in kommunen bolag, stiftelser, samverkansorgan dialog inom följande processer:
 - Planering inför helt eller delvis avbrott i dricksvattenleveranserna
 - Planering inför elbrist eller elavbrott
 - Planering inför höjd beredskap
- Etablera dialog och samverkan med frivilliga resursgruppen (FRG)

Uppföljning av arbetet kommer att ske genom att kommunstyrelsen:

- Följa upp att kommunens bolag, stiftelser och samverkansorgan deltagit i arbetet med att utarbeta en nödvattenplan
- Följa upp att kommunens bolag, stiftelser och samverkansorgan deltagit i arbetet med STYREL
- Följa upp att bolag, stiftelser och samverkansorgan deltagit i arbete med att utarbeta riktlinjer för kommunens trygghets- och säkerhetsarbetet

4.3. Stärka det interna skydds- och säkerhetsarbetet

Botkyrka kommun har ansvar för internt skydds och säkerhetsarbete bedriv i kommunen.

Arbetet omfattar den kommunala verksamheten och inkluderar skydd av anställda och förtroendevalda, skydd av kommunens lokaler, egendom och utrustning.

I arbetet ingår även systematiskt brandskyddsarbete (SBA), försäkringar, lås och larm, kameraövervakning och bevakningstjänster samt förebyggande arbete mot interna oegentligheter.

Internt skydds- och säkerhetsarbete inkluderat även säkerhetsskydd och informationssäkerhet.

Enligt säkerhetsskyddsförordningen⁵ ska kommunen ha en säkerhetsskyddschef som utövar kontroll över säkerhetsskyddet. Vidare ska kommunen enligt förordningen undersöka vilka uppgifter i verksamheten som ska hållas hemliga med hänsyn till rikets säkerhet. Undersökningen skall konkretiseras i en säkerhetsskyddsanalys där eventuella behov av åtgärder inom området ska framgå.

Mål: Att minimera risken för personskada samt störning, förlust och kostnader till följd av brand, skadegörelse, stöld, inbrott, bedrägeri eller annan form av olovligt användande av kommunens resurser.

Målet kommer att nås med följande åtgärder:

- Översyn av bevakningstjänsten samt etablera löpande process för att säkerhetsställa att tjänstens används optimalt.
- Genomföra en översyn och förankra kommunens riktlinjer för att förebygga oegentligheter såsom bland annat korruption, mutor och jäv
- Fastställa en kommunövergripande policy och riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete (SBA)
- Utveckla och se över informationssäkerhetsarbetet
- Planera och öva för större dataintrång och belastningsattacker.
- Göra en säkerhetsskyddsanalys samt prioritera de åtgärder som framkommer av denna.

Uppföljning av arbetet kommer att ske genom att kommunstyrelsen:

- Säkerhetsställer att översyn av bevakningstjänsten är genomförd samt att en process för nyttjande av denna är etablerad

- Säkerhetsställer att översyn genomförs av kommunens riktlinjer för att förebygga oegentligheter. I detta skall även säkerhetsställas att förankringsprocessen är etablerad.
- Säkerhetsställer att kommunövergripande policy och riktlinjer finns för SBA arbetet.
- Säkerhetsställer att det finns en process för att utarbeta en kommunövergripande säkerhetsskyddsanalys.

Bilagor:

- 1: Relevanta kommunala dokument
- 2: relevant lagstiftning
- 3: Definitioner

Bilaga 1: Relevant kommunala dokument

1. RSA 2019, KS/2019:671
2. Lokal överenskommelse om samverkan mellan idéburna organisationer och Botkyrka kommun (April 2008)
3. Säkerhetspolicy, antagen av kommunstyrelsen 2008-05-05, § 104

Bilaga 2: Relevant lagstiftning

Botkyrka kommun Program för trygghet och säkerhet har utarbetats utifrån styrning från flera olika lagstiftningar:

Nedan listas de viktigaste lagarna inom ansvarsområdet:

- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap
- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
- Förordningen (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap
- EU dataskyddsförordning och dataskyddslagen (2018:218)
- Arkivlagen (1990:782)
- Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400)
- Plan- och bygglagen (2010:900)
- Säkerhetsskyddslagen (2018:585)
- Säkerhetsskyddsförordningen (2018:658)

Bilaga 3: Definitioner**- Allvarlig händelse**

Botkyrka kommun har definierat att en allvarlig händelse är när det finns risk för, eller har konstaterats:

- Allvarliga personskador
- Allvarliga miljöskador
- Allvarliga egendomsskador
- Allvarlig påverkan på verksamhet eller samhället

- Extraordinär händelse

Om följande förutsättningar är uppfyllda kan beslut fattas om extraordinär händelse (SFS 2006:544, uppdaterad i lag 2019:925)

- Händelsen innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner.
- Händelsen kräver skyndsamma insatser.
- Händelsen avviker från det normala.